

Programa pentru examenul de bacalaureat,

GEOGRAFIE

Grupul de lucru:

1. **Lungu Corina**, coordonator, consultant superior ME, grad didactic superior;
2. **Beregoi Elena**, director-adjunct, LT „M. Kogălniceanu”, grad didactic superior;
3. **Axinti Sergiu**, director, LT „Ștefan cel Mare”, grad didactic superior;
4. **Viscovschi Angela**, inspector școlar, specialist principal, DRÎTS Rezina, grad didactic unu;

Recenzenți:

1. **Jioară Mariana**, metodist, DRÎTS Orhei, grad didactic superior;
2. **Roșca Haralampie**, inspector școlar, DRÎTS Drochia, grad didactic unu;
3. **Elena Jitari**, inspector școlar, DRÎTS Fălești, grad didactic doi;
4. **Nucă Ana**, inspector școlar, DRÎTS Ungheni, grad didactic unu.

I. PRELIMINARII

Ansamblul fenomenelor geografice, geo-economice și geo-politice din ultima perioadă, determină rolul decisiv al Geografiei, în dezvoltarea cunoașterii interrelațiilor dintre mediu de viață și societatea umană. În acest context, examenul de bacalaureat la Geografie, oferă șanse candidaților să confirme cunoștințele, abilitățile și atitudinile, obținute pe parcursul studiilor liceale, și anume, să explice și interpreteze fenomenele stringente ale lumii contemporane, cum ar fi: modificările climatice, hazardele naturale și tehnogene și riscurile asociate, exploatarea rațională a resurselor, prognozarea situațiilor de criză (demografică, economică, alimentară, geopolitică) și dezvoltarea durabilă.

Conform Curriculumului de liceu la Geografie, ediția 2010 și Standardelor de eficiență a învățării la Geografie, examenul de bacalaureat permite candidaților să demonstreze progresul propriu în învățarea, explorarea și interpretarea fenomenelor geografice conform domeniilor: *Limbaj geografic, Sistematizarea și interpretarea organizatorilor statistici, grafici și cartografici, Relații cauzale dintre componentele mediului geografic, Relații cauzale dintre componentele mediului geografic, Atitudine și comportament privind mediul geografic.*

Materia inclusă în examen, este structurată în concordanță cu competențele supuse evaluării și conținuturile curriculare pentru treapta liceală, așteptate din partea elevilor pentru atingerea anumitor niveluri de performanță. Numărul de itemi în testul la geografie va fi racordat la numărul de ore alocat studierii conținuturilor curriculare din *Geografia fizică generală, Geografia umană a lumii și Geografia mediului.*

Actuala programă are statut de document normativ, și se adresează deopotrivă elevilor, viitori absolvenți ai treptei liceale, precum și cadrelor didactice. Detalierea cu referire la modalitatea de organizare și desfășurare a examenului de Geografie, modele concrete de evaluare, propuse în programă, vor contribui la eșalonarea și sistematizarea pregătirii pentru susținerea cu succes a examenului de bacalaureat.

II. STATUTUL DISCIPLINEI ÎN CONTEXTUL EXAMENELOR

Geografia, în cadrul examenelor de bacalaureat, are statut de disciplină la solicitare, pentru candidații la bacalaureat profil umanist, real, arte, tehnologic și sport.

Examenul de *Geografie* se va desfășura sub forma unei probe scrise, cu o durată de 3 ore astronomice (180 min).

Fiecare candidat trebuie să dispună de Atlase geografice școlare (Atlase la geografia fizică, umană și geografia mediului) pentru realizarea itemilor din test.

În rețeaua disciplinelor de bacalaureat, nota obținută la examenul de Geografie are o pondere de $\frac{1}{4}$ (25%) din media generală de examen pentru fiecare profil.

III. COMPETENȚELE TRANSDISCIPLINARE PENTRU TREAPTA LICEALĂ DE ÎNVĂȚĂMÎNT

1. Competențe de învățare/de a învăța să înveți.
2. Competențe de comunicare în limba maternă/limba română.
3. Competențe de comunicare într-o limbă străină.
4. Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie.
5. Competențe acțional – strategice.
6. Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC).
7. Competențe interpersonale, civice, morale.
8. Competențe de autocunoaștere și autorealizare.
9. Competențe culturale, interculturale (de a recepta și de a crea valori).
10. Competențe antreprenoriale.

IV. COMPETENȚE SPECIFICE FORMATE LA ELEVI PRIN GEOGRAFIE CA DISCIPLINĂ ȘCOLARĂ

1. Colectarea, prelucrarea și interpretarea datelor și materialelor geografice.
2. Clasificarea unor elemente, obiecte geografice.
3. Construirea unui demers științific geografic.
4. Elaborarea unor documente cu caracter geografic (scheme, schițe, hărți, diagrame, profiluri).
5. Interpretarea unor documente geografice (texte științifice, hărți, diagrame, imagini, fotografii ș.a.).
6. Caracteristica complexă a unor obiecte, procese, fenomene geografice.
7. Rezolvarea unor probleme abordate în temele studiate.
8. Întocmirea unor prognoze ale evoluției unor procese, fenomene geografice.
9. Prelucrarea surselor de informație.
10. Manifestarea unui comportament critic și constructiv față de problemele mediului și ale societății.

V. CORELAREA COMPETENȚELOR SPECIFICE-SUBCOMPETENȚELOR-OBIECTIVELOR DE EVALUARE

<i>Competențe specifice</i>	<i>Sub-competențe</i>	<i>Obiective de evaluare</i>
Interpretarea unor documente geografice (texte științifice, hărți, diagrame).	- Analiza datelor, materialelor grafice și cartografice la caracterizarea elementelor climatice.	- Să identifice unele obiecte geografice, în baza analizei unui text; - Să localizeze unele obiecte geografice pe harta contur; - Să explice o cauză ce determină producerea unui fenomen geografic, în baza analizei unui text/hărților tematice.
Caracterizarea complexă a unor obiecte, procese, fenomene geografice.	- Utilizarea algoritmului în caracterizarea diferitor tipuri de medii.	- Să aplice algoritmul în descrierea unui obiect, proces/fenomen geografic;
Rezolvarea unor probleme abordate în temele studiate.	- Construirea materialelor grafice și cartografice în baza informațiilor, datelor statistice prelucrate despre caracteristicile populației.	- Să aplice unele date statistice/un suport cartografic în rezolvarea exercițiilor.
Clasificarea unor elemente, obiecte geografice.	- Aprecierea aspectelor sociale, civice și culturale ale spațiului geografic la nivel regional și mondial.	- Să clasifice unele aspecte sociale ale spațiului geografic, conform unor criterii/ completând un tabel.
Întocmirea unor prognoze ale evoluției unor procese, fenomene geografice.	- Explicarea proceselor și fenomenelor geografice.	- Să explice consecințele producerii unui proces, fenomen geografic, în baza unor situații-problemă.
Manifestarea unui comportament critic și constructiv față de problemele mediului și ale societății.	- Elaborarea propunerilor pentru soluționarea problemelor globale ale mediului natural și ale lumii contemporane.	- Să descrie consecințele producerii unui fenomen geografic, în baza analizei unei surse de informare. - Să elaboreze un eseu la subiectul geografic propus, în baza soluționării unor probleme cotidiene.

VI. EXEMPLE DE ITEMI/PROBE PENTRU FIECARE DOMENIU DE CONȚINUT

Compartimentul I. Analiza și interpretarea fenomenelor și componentelor mediului geografic, în baza utilizării surselor informaționale, imaginilor, graficilor și hărților tematice

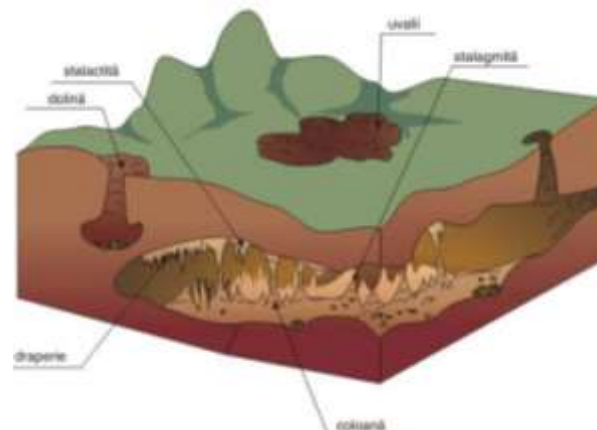
Nivelul taxonomic	Itemi
<i>Cunoaștere și înțelegere</i>	1. Pornind de la conținutul sursei propuse: a) identifică o problemă actuală a lumii contemporane, menționată în sursă b) indică o cauză ce determină problema identificată c) enumeră trei surse alternative de energie menționate în text

2. Pornind de la conținutul sursei propuse:

- indică regiunea seismică unde a avut loc cutremurul de pământ
- numește tipul cutremurului, conform cauzei care l-a provocat
- identifică două consecințe ale cutremurului, menționate în text
- explică necesitatea păstrării calmului în timpul declanșării unui cutremur de pământ

3. Examinînd imaginea alăturată:

- scrie denumirea tipului de relief reprezentat în imagine
- indică procesele ce îl influențează
- numește roca cel mai des influențată de aceste procese
- numește forma de endocarst în care se întîlnesc stalactitele și stalagmitele
- enumeră două regiuni de pe Tera, unde aceste forme endocarstice sunt folosite în scop turistic

4. Examinînd imaginea alăturată:

- scrie denumirea hazardului exogen
- numește tipul hazardului după geneză
- enumeră trei cauze naturale potențiale pentru producerea acestui hazard
- indică două consecințe ale acestui hazard natural
- propune o măsură de prevenire a hazardului natural
- exemplifică o regiune de pe Terra unde se produce frecvent acest hazard.

Aplicare

1. Pornind de la conținutul sursei propuse:

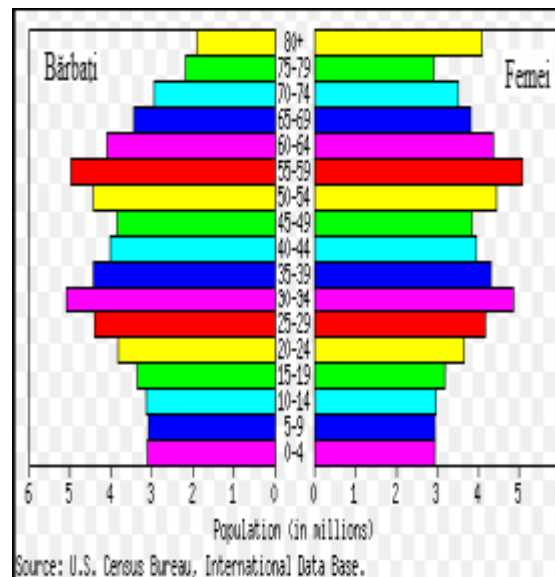
Localizează pe harta anexată patru țări, menționate în sursă.
Notă: inscripția pe hartă se explică în legendă.

2. Un avion a decolat din orașul Chișinău, la 5 iunie ora locală 21.00 și a aterizat în orașul Manila peste 9 ore. Calculează ora și data aterizării avionului în orașul Manila.

Notă: Aplică rețeaua de grade a hărții și efectuează toate calculele pe foaia de test.

3. **Aplicând piramida structurală a populației:**

- identifică numărul populației de vârstă tânără (0-14 ani)
- indică cauza principală ce determină ponderea redusă a populației de vârstă tânără, explicând-o
- identifică numărul femeilor de vârstă înaintată (80+ani)
- indică cauza principală care determină predominarea femeilor în grupa populației vârstnice, explicând-o
- indică tipul statelor, după nivelul de dezvoltare economică, cărora le este caracteristică această piramidă structurală.

4. **Aplicând climograma stației meteorologice Kuala - Lumpur indică:**

- temperatura medie a lunii celei mai calde
- temperatura medie a lunii celei mai reci
- amplitudinea anuală a temperaturii aerului (efectuează calculele pe test)
- cantitatea medie anuală de precipitații
- denumirea tipului de climă
- explică cauza ce determină variațiile termice foarte mici pe tot parcursul anului, pentru tipul de climă, redat în climogramă.

<p>5. Aplicînd Harta fizică a Americii de Sud: Determină caracteristicile munților Anzi, indicînd: a) meridianele între care se încadrează munții b) vîrsta geologică a munților c) direcția generală a lanțurilor montane d) tipul de munți după origine e) denumirea altitudinii absolute și coordonatele ei geografice Calculează distanța, în kilometri, pe linie dreaptă, de la Chișinău pînă la Beijing. <i>Notă: Aplică scara hărții. Efectuează toate calculele pe foaia de test.</i></p>
<p>6. Utilizînd atlasul geografic școlar indică: a) două exemple de parcuri naționale din Europa b) trei rezervații naturale din Africa c) trei monumente ale naturii din Republica Moldova d) explică necesitatea creării ariilor protejate prin două argumente</p>
<p>7. Calculează desfășurarea continentului Africa, în grade și în kilometri, pe meridianul 30° long. Est. <i>Notă: Aplică numai rețeaua de grade a hărții. Efectuează toate calculele pe foaia de test.</i></p>
<p>8. Calculează altitudinea absolută a unui munte, dacă în vîrfurile lui în locul și în momentul dat temperatura aerului este egală cu -20°C, iar la altitudinea de 200 m de la nivelul mării temperatura aerului este egală cu +10°C. <i>Notă: Indică gradientul termic vertical aplicat. Efectuează toate calculele pe foaia de test.</i></p>

Compartimentul II. Relațiile cauzale dintre componentele mediului geografic

Nivelul taxonomic	Itemi
<p><i>Aplicare și analiză</i></p>	<p>1. Pornind de la afirmația că <i>Germania ocupă locul trei în lume după volumul producției industriei chimice</i>: a). Numește doi factori care au determinat specializarea Germaniei în această ramură b). Indică două regiuni importante ale industriei chimice din Germania c). Enumeră produsele a două subramuri ale industriei chimice prezente pe piața mondială.</p> <p>2. Studiind schema alăturată indică: a) denumirea circuitului reprezentat b) patru procese fizice de bază care stau la baza acestui circuit</p>

<p>3. Este cunoscut faptul că problema menținerii păcii este una din cele mai acute probleme ale lumii contemporane. Explică două cauze, ce au determinat apariția acestei probleme și două măsuri de soluționare a ei.</p>	
<p>4. Analizând Harta fizică, Harta zonelor climatice și Harta zonelor naturale a Africii: Explică cauza ce a determinat formarea: - deșertului Namib în regiunea de sud-vest, litorală a continentului african - zonei naturale a pădurilor și arbuștilor permanent verzi cu frunze tari, în regiunea de nord a continentului african</p>	
<p>5. Examinând imaginea alăturată indică:</p>	
<p>a) denumirea procesului de degradare a mediului din imagine: b) precizează patru cauze care favorizează procesul dat c) identifică trei efecte ale acestui proces pentru mediul natural d) descrie două metode de combatere a acestui proces în Republica Moldova.</p>	
<p>6. Dedu două cauze care determină Federația Rusă să promoveze, în ultimii ani, o politică demografică activă de stimulare a natalității.</p>	

Compartimentul III. Eseu

Nivelul taxonomic	Item
Integrare	<p>Elaborează un eseu structurat, încadrat în 1 pagină, la subiectul propus: Modificările climatice și consecințele lor. Notă: La elaborarea eseului se va ține cont de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea limbajului geografic (minimum două noțiuni la temă); - abordarea subiectului în relevanță tematică (două aspecte ce vin în argumentarea actualității subiectului); - structurarea logică a textului (pornind de la introducere, cuprins și încheiere); - evidențierea relațiilor de cauzalitate (minimum două cauze, două consecințe, două măsuri de perspectivă); - abordarea subiectului la nivel local, regional și global; - argumentarea punctului de vedere propriu și formularea concluziei; - respectarea volumului indicat.

VII. CONȚINUTURI DE EVALUAT

GEOGRAFIE FIZICĂ GENERALĂ

Noțiuni: univers, sistem solar, galaxie, gravitația terestră, globul geografic, harta, planul.

Universul

- Unitatea materiei în univers: elementele și structura universului;
- Structura Sistemului Solar;
- Soarele și influența lui asupra Pământului.

Pământul – corp cosmic

- Individualitatea Pământului în Sistemul solar: forma Pământului, dimensiunile Pământului, importanța lor geografică;
- Mișcările Pământului: mișcarea de rotație (dovezi și consecințe);
- Determinarea orei locale pe glob;
- Mișcarea de revoluție (consecințe);

Modalitatea de reprezentare planimetrică a spațiului terestru

- Globul geografic;
- Planul și harta: elementele planului și ale hărții;
- Clasificarea hărților după diferite criterii (după scară, destinație, conținut);
- Determinarea coordonatelor geografice;
- Calcularea distanțelor pe hartă.

Litosfera

Noțiuni: litosferă, mișcări tectonice, crustă, placă litosferică, coliziune, subducție, procese endogene, procese exogene.

- Compoziția petrografică a crustei: roci magmatice (intruzive și efuzive), roci sedimentare (detritice, chimice, organogene) și metamorfice;
- Dinamica scoarței terestre: Procesele magmatice. Rolul lor în modelarea scoarței terestre. Procesele seismice și efectele lor.
- Plăcile litosferice și dinamica lor: plăci majore, curenți subcrustali, dorsale medio-oceanice; expansiunea fundului oceanic, coliziunea și subducția plăcilor litosferice.
- Relieful scoarței terestre creat de forțele endogene: formele de relief și clasificarea lor după criteriul dimensional și morfogenetic; forme de relief majore ale continentelor (munți, podișuri, câmpii).
- Relieful scoarței terestre creat de forțele exogene: gravitațional, torențial, fluvial, carstic, eolian, biogen, antropic.
- Rolul scoarței terestre în învelișul geografic.

Atmosfera

Noțiuni: radiație solară, umiditatea aerului, condensare, sublimare, ciclon, anticiclon, alizee, muson, mase de aer, vreme, harta sinoptică.

- Importanța atmosferei, compoziția aerului atmosferic, structura pe verticală a atmosferei;
- Regimul termic al troposferei: variația temperaturii aerului pe verticală;
- Umiditatea aerului: condensarea și sublimarea vaporilor de apă la suprafața terestră (roua, bruma, chiciura, poleiul), condensarea vaporilor în stratul inferior al atmosferei (ceața);
- Precipitațiile atmosferice: tipurile precipitațiilor atmosferice conform stării de agregare (lichide – ploaia, burnița; solide – zăpada, grindina; mixte – lapoviță); repartitia geografică a precipitațiilor.
- Variația presiunii atmosferice; ciclon și anticiclon; vânturile dominante (alizee, vânturi de vest, vânturi polare), musoni, vânturile locale (brize). Masele de aer: clasificarea conform criteriului termic, termodinamic și originii geografice;

- Vremea și prevederea ei;
- Clima: factorii climatici, descrierea tipurilor geografice de climat.

Hidrosfera

Noțiuni: salinitate, valuri, curenți maritimi, tsunami, marea.

- Circuitul apei în natură; Oceanul Planetar: părțile componente;
- Proprietățile fizico-chimice ale apelor oceanice: salinitatea, temperatura;
- Dinamica apelor oceanice: mișcări ondulatorii, mișcări ritmice, mișcări de translație;
- Râurile: rețelele hidrografice, alimentarea râurilor și importanța râurilor;
- Lacurile: clasificarea după originea cuvetei lacustre, importanța lacurilor.
- Rolul hidrosferei în învelișul geografic.

Biosfera

- Interacțiunea biosferei cu celelalte geosfere ale Terrei.

Solul

Noțiuni: sol, pedogeneză

- Solul și caracteristicile lui.
- Factorii de pedogeneză.
- Principalele tipuri de sol pe Terra. Repartiția geografică a solurilor pe glob. Solul și activitatea omului.;

Învelișul geografic

Noțiuni: înveliș geografic.

- Legitățile învelișului geografic: unitatea și integritatea, zonalitatea, azonalitatea, ritmicitatea (diurnă și anuală).
- Învelișul geografic și societatea umană

GEOGRAFIA UMANĂ A LUMII

Harta politică a lumii

Noțiuni: hartă politică, poziție economico - geografică, state monarhii, state federale

- Evoluția hărții politice a lumii în perioada contemporană.
- Tipologia statelor lumii.

Resursele naturale

Noțiuni: resurse naturale, condiții naturale, resurse economice, fond funciar

- Resursele naturale. Clasificarea resurselor naturale.
- Resursele climatice
- Resursele de apă.
- Resursele de substanțe minerale utile.
- Resursele vegetale faunistice și pedologice

Populația

Noțiuni: natalitate, mortalitate, bilanț natural, explozie demografică, politică demografică, criză demografică, mișcarea naturală a populației, migrație, tranziție demografică, exod de intelecte, resurse umane, urbanizare, aglomerație urbană, megalopolis.

- Evoluția numerică și mișcarea naturală a populației.
- Migrația populației.
- Repartiția și densitatea populației.
- Structura rasială, etnolingvistică și religioasă a populației.
- Structura pe grupe de vârstă și sexe a populației. Resursele umane de muncă.
- Așezările umane. Urbanizarea.

Economia mondială

Noțiuni: economie mondială, diviziune geografică internațională a muncii, ramură de specializare internațională, import, export, balanța comercială, integrare economică.

- Structura economiei mondiale. Diviziunea geografică internațională a muncii.

Agricultura

- Agricultura mondială. Caracterizare generală.
- Cultura plantelor.
- Creșterea animalelor.

Industria

- Industria – ramura de bază a economiei mondiale.
- Industria energetică.
- Industria metalurgică.
- Industria constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor.
- Industria chimică.
- Industria ușoară.
- Industria alimentară.

Sectorul serviciilor

- Sectorul serviciilor. Structura pe ramuri.
- Turismul
- Transporturile și căile de comunicații.
- Relațiile economice internaționale. Principalele organizații de integrare economică (UE, OPEC, NAFTA, ASEAN)

Caracterizarea economico-geografică a statelor

Noțiuni: poziție economico-geografică.

Aprecierea poziției economico-geografice (aprecierea hotarelor din punct de vedere economic, poziției față de bazinele de resurse naturale, poziției față de căile de transport); asigurarea cu diferite tipuri de resurse naturale; populația (tipul de reproducere, politica demografică, structura pe vârste și pe sexe, densitatea și amplasarea); agricultura (factorii dezvoltării, ramurile de specializare); industria (ramurile de specializare, factorii de localizare ale subramurilor); rolul transportului în traficul de mărfuri și traficul de pasageri.

- State: Germania, Marea Britanie, Franța, România, Federația Rusă, Japonia, China, India, SUA, Brazilia, Republica Africa de Sud, Uniunea Australiană.

GEOGRAFIA MEDIULUI

Mediul geografic.

Noțiuni: mediu geografic, mediu natural, mediu antropic, mediu antropizat, mediu înconjurător.

Tipurile de mediu

- Mediul pădurilor ecuatoriale.
- Mediul de viață subecuatorial.
- Mediul tropical.
- Mediul subtropical.
- Mediul temperat.
- Mediile reci.
- Mediul antropic.

Domeniile de degradare a mediului. Protecția mediului

Noțiuni: impact antropic, impact natural, degradarea mediului, poluarea mediului. gaze de eșapament, efect de seră, poluare transfrontalieră, monitorizarea mediului.

- Degradarea mediului aerian.
- Protecția mediului aerian.
- Degradarea mediului acvatic.
- Protecția mediului acvatic.
- Degradarea vegetației naturale.
- Măsuri de protecție a vegetației naturale.
- Degradarea lumii animale.
- Măsuri de protecție a lumii animale.
- Degradarea solului. Măsuri de protecție a solului.
- Conservarea sistemelor naturale și a patrimoniului antropic.
- Ariile protejate.
- Ariile protejate din Republica Moldova.

Problemele actuale ale mediului natural și ale lumii contemporane

Noțiuni: *deșertificare, malnutriție, criză energetică, hazarduri naturale.*

- Despăduririle. Deșertificarea. Modificările climatice globale.
- Problema demografică. Asigurarea populației lumii cu produse alimentare. Malnutriția.
- Problema apei.
- Problema energetică Asigurarea omenirii cu resurse naturale.
- Problema lichidării decalajelor economico - sociale dintre statele dezvoltate și cele slab dezvoltate.
- Problema dezarmării și menținerii păcii pe Pământ.
- Hazardurile naturale și antropice. Impactul acestora asupra mediului.
- Protecția mediului în condițiile dezvoltării durabile.

Tematici de eseuri

Geografie fizică generală

1. Soarele și influența lui asupra Pământului.
2. Rolul scoarței terestre în învelișul geografic.
3. Procesele seismice și efectele lor.
4. Importanța practică a prognozării vremii.
5. Rolul hidrosferei în învelișul geografic.
6. Învelișul geografic și societatea umană.

Geografia umană

1. Îmbătrânirea populației – factor de risc a dispariției speciei umane.
2. Migrația populației.
3. Rolul Revoluției tehnico-științifice în dezvoltarea economiei mondiale.
4. Rolul gazelor naturale în balanța energetică mondială.
5. Tipuri de centrale electrice.
6. Turismul.
7. Creșterea animalelor: perspective pentru statele agricole.

Geografia mediului

1. Impactul ploilor acide asupra mediului.
2. Poluarea mediului acvatic.
3. Degradarea și protecția solurilor.
4. Degradarea vegetației naturale.
5. Problema globală a deficitului de apă potabilă.
6. Problema alimentară globală.
7. Modificările climatice și consecințele lor.
8. Impactul hazardelor naturale asupra mediului (pe baza unui hazard).

VIII. MATRICEA DE SPECIFICAȚII

Nivel taxonomic	Cunoaștere și înțelegere		Aplicare		Integrare		Total	
	Pondere (%) nr. itemi	Puncte	Pondere (%) nr. itemi	Puncte	Pondere (%) nr. itemi	Puncte	Pondere (%) nr. itemi	Puncte
Competențe specifice								
Interpretarea unor documente geografice (texte științifice, hărți, diagrame). Caracterizarea complexă a unor obiecte, procese, fenomene geografice.	8,4% (1 item)	2p.	11,2% (1 item)	2 p	8,4% (1 item)	2p	28%	6p.
Rezolvarea unor probleme abordate în temele studiate	3,6%	0p	4,8% (1item)	6 p	3,6%	0p	12%	6
Clasificarea unor elemente, obiecte geografice	3,6%	0p	4,8% (1item)	6 p	3,6%	0p	12%	6
Întocmirea unor prognoze ale evoluției unor procese, fenomene geografice	5,1%	0p	6,8% (1item)	11p	5,1%	0p	17%	11
Manifestarea unui comportament critic și constructiv față de problemele mediului și ale societății	9,3% (1 item)	3p	12,4% (1item)	7p	9,3% (1 item)	18 p	31%	28
TOTAL	30%		40%		30%		100	
Nr. item	2 itemi		5 itemi		2 itemi		9	
Punctaj	5 puncte		32 puncte		20 puncte		57	

IX. MODEL DE TEST

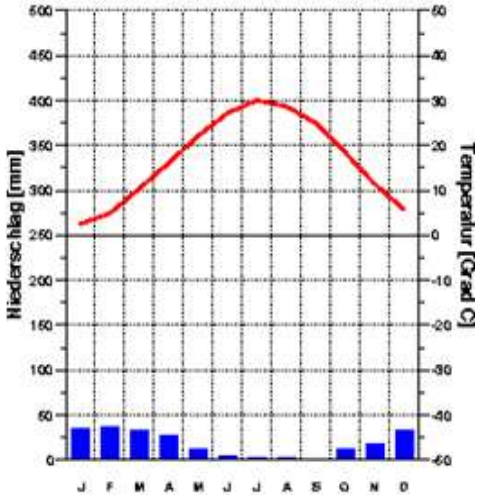
Citește cu atenție sursele informaționale propuse. În baza lor, a hărților tematice, a cunoștințelor și a competențelor dobândite pe parcursul studiilor liceale, răspunde la întrebările propuse:

Sursa A „...Un puternic cutremur s-a produs la 20 aprilie 2013, în noaptea de vineri spre sâmbătă, în sud-vestul Chinei. Potrivit Serviciului Geologic al SUA, cutremurul a avut o magnitudine de 6,6 grade pe scara Richter, iar hipocentrul cutremurului a fost localizat la o adâncime de 12,3 km. [...] În zona sinistrată au fost mobilizați 2000 de militari. Pe drumurile care duceau spre locul dezastrului au fost instalate puncte de control, care permiteau accesul numai mașinilor serviciilor de urgență. Aceste restricții au fost decise în baza temerilor legate de posibile alunecări de teren și prăbușiri în perimetrul epicentrului...”

<http://romanian.ruvr.ru>

Sursa B „...Bilanțul cutremurului produs în China a ajuns la cel puțin 100 de morți și 3000 de răniți. În zona afectată furnizarea de apă și energie electrică a fost sistată, s-au distrus mii de clădiri, au fost deteriorate circulația rutieră și comunicațiile. [...] Televiziunea publică CCTV a prezentat primele imagini cu zona afectată, unde majoritatea locuitorilor au ieșit din case și au rămas pe străzi de teama unor replici. Totodată, camerele de supraveghere video instalate pe străzile din Yaan, oraș cu 1,5 milioane de locuitori, au înregistrat imagini cu oameni care fugeau înspăimântați pe străzi și cu bolnavi evacuați dintr-un spital...”

<http://www.rfi.ro>

Nr.	Item	Scor	
I. Analiza și interpretarea fenomenelor și componentelor mediului geografic, în baza utilizării surselor informaționale, graficilor și hărților tematice (38 puncte).			
1.	Pornind de la conținutul sursei A : a) numește hazardului natural descris b) scrie două caracteristici ale acestui hazard natural - valoarea intensității – - valoarea adâncimii focarului – c) identifică două procese gravitaționale, ce pot fi generate de acest hazard natural	5 p.	
2.	Pornind de la conținutul sursei B : a) deduce două consecințe de ordin social ale hazardului natural, explicându-le b) deduce două consecințe de ordin economic ale hazardului natural, explicându-le c) numește două măsuri de prevenire a consecințelor dezastruoase ale hazardului natural menționat, argumentând utilitatea lor	12 p.	
3.	Aplicând Harta fizică a Asiei Descrie Cîmpia Siberiei de Vest , indicând: a) meridianele între care se include cîmpia b) paralelele între care se include cîmpia c) înălțimea medie a cîmpiei d) înclinația generală a cîmpiei e) întinderea cîmpiei de la vest la est pe paralela 60°lat. nord., în grade și kilometri, știind că lungimea unui grad pe această paralelă este de 55,8 km.	8 p.	
4.	Calculează ora locală și data în orașul Sao Paulo (Brazilia), dacă se știe că în momentul dat în orașul Chișinău este ora 8.00, 17 iunie. <i>Notă: Aplică rețeaua de grade și efectuează toate calculele pe foaia de test.</i>	6 p.	
5.	Teheran 1191 m 16.9 Grad C 218 mm BSk 	Examinați climograma stației meteorologice Teheran indică: a) temperatura medie a lunii celei mai calde b) temperatura medie a lunii celei mai reci c) amplitudinea anuală a temperaturii aerului (efectuează calculele pe foaia de test) d) cantitatea medie anuală de precipitații e) denumirea tipului de climă f) o cauză ce determină maximum de precipitații în anotimpul de iarnă, pentru tipul de climă, redat în climogramă, explicând-o.	7 p.
II. Relațiile cauzale dintre componentele mediului geografic (23 puncte).			
6.	Utilizând Harta economică a Republicii Africa de Sud : a) identifică o ramură de specializare a fitotehnicii în regiunea litorală, de est a țării b) explică doi factori, care au determinat această specializare a fitotehnicii în regiunea dată c) numește două ramuri de specializare a zootehnicii în Republica Africa de Sud	7 p.	
7.	Pornind de la afirmația că Franța este un mare producător de energie electrică obținută la centralele nucleare electrice : a) argumentează doi factori de localizare a centralelor nucleare electrice în Franța b) justifică două avantaje a centralelor nucleare electrice, în comparație cu alte tipuri de centrale electrice	8 p.	

8.	<p>În spațiul rezervat, indică două cauze și două consecințe ale procesului de malnutriție, caracteristic statelor subdezvoltate și unor păături sărace din diferite țări, explicându-le.</p> <table border="1" data-bbox="236 264 1337 521"><thead><tr><th data-bbox="236 264 587 297">CAUZE</th><th data-bbox="616 264 960 297">PROCES</th><th data-bbox="989 264 1337 297">CONSECINȚE</th></tr></thead><tbody><tr><td data-bbox="236 297 587 521">1. 2.</td><td data-bbox="616 297 960 521" style="text-align: center;">Malnutriție</td><td data-bbox="989 297 1337 521">1. 2.</td></tr></tbody></table>	CAUZE	PROCES	CONSECINȚE	1. 2.	Malnutriție	1. 2.	8 p.
CAUZE	PROCES	CONSECINȚE						
1. 2.	Malnutriție	1. 2.						
III. Eseu (20 puncte).								
9.	<p>Elaborează un eseu, încadrat în 1 pagină, la subiectul propus:</p> <p style="text-align: center;">Învelișul geografic și societatea umană</p> <p>Notă: La elaborarea eseului se va ține cont de: utilizarea limbajului geografic (minimum două noțiuni la temă); abordarea subiectului în relevanță tematică (două aspecte ce vin în argumentarea actualității problemei), structurarea logică a textului, (pornind de la introducere, cuprins și încheiere); evidențierea relațiilor de cauzalitate (minimum două cauze; două consecințe; două măsuri de soluționare); abordarea problemei la nivel local, regional și global; argumentarea punctului de vedere propriu și formularea concluziei; respectarea volumului indicat.</p>	20 p.						

X. BAREM DE CORECTARE

Nr.	Scor total	Variante de răspunsuri acceptate	Scor detaliat	Observații
1.	5	a) Cutremur de pământ Hazard endogen b) Intensitatea cutremurului de pământ -6,6 după scara Richter Adâncimea focarului-12,3km. c) Procese gravitaționale: alunecări de teren, prăbușiri.	1p. – pentru indicarea hazardului natural; 1p.- pentru indicarea intensității cutremurului de pământ; 1p. – pentru indicarea adâncimii focarului; Cîte 1p - pentru indicarea fiecărui proces gravitațional.	* Se admit și alte procese gravitaționale, care nu sînt în textul sursei, dar elevul le cunoaște : rostogoliri, surpături
2.	12	a) <i>Consecințe de ordin social:</i> în rezultatul cutremurului de pământ au decedat și au fost răniți un număr considerabil de oameni; au fost distruse multe clădiri și populația a rămas fără locuințe; oamenii au fost stresați, înspăimîntați ș.a. b) <i>Consecințe de ordin economic:</i> a fost stopată livrarea energiei electrice și a apei potabile, ceea ce a contribuit la încetarea funcționării multor întreprinderi industriale; a fost perturbat transportul rutier; au fost deteriorate liniile de înaltă tensiune ș.a. c) <i>Măsuri de prevenire:</i> 1. Construirea clădirilor cu rezistență seismică sporită; 2. Instruirea populației pentru un comportament corect în astfel de situații ș.a.	Cîte 1p. pentru indicarea consecinței de ordin social; Cîte 1p. pentru explicarea consecinței de ordin social. Cîte 1p. pentru indicarea consecinței de ordin economic; Cîte 1p. pentru explicarea consecinței de ordin economic; Cîte 1p. pentru numirea fiecărei măsuri; Cîte 1p. pentru argumentarea utilității măsurii.	* Se admit și alte exemple de consecințe și măsuri de prevenire.
3.	8	a) Cîmpia se include între meridianele: 60 ° - 90 ° long. Est; b) Cîmpia se include între paralelele: 51 ° - 73 ° lat. nord; c) Înălțimea medie a cîmpiei este de 0- 200 m; d) Înclinația generală a cîmpiei este de la sud la nord; e) $90^\circ - 60^\circ = 30^\circ$ $30^\circ \times 55,8 \text{ km} = 1674 \text{ km}$	Cîte 1p. – pentru indicarea meridianului din partea de vest și de est a cîmpiei; Cîte 1p. – pentru indicarea paralelei din partea de nord și de sud a cîmpiei; 1p. – pentru indicarea înălțimii medii a cîmpiei; 1p. – pentru indicarea înclinației generale a cîmpiei; 1p. – pentru indicarea distanței în grade; 1p. – pentru indicarea distanței în kilometri.	La determinarea meridianelor și paralelelor se admite eroare de 2 °
4.	6	47 ° long. Vest – or. Sao Paulo 28 ° long. Est – or. Chișinău $47^\circ + 28^\circ = 75^\circ$ $75^\circ \times 4 \text{ min.} = 300 \text{ min.} : 60 \text{ min.} = 5 \text{ ore}$	Cîte 1p pentru determinarea longitudinii geografice pentru fiecare oraș; 1p pentru determinarea deferenței de grade între orașe;	La determinarea longitudinii geografice se admite eroarea de un grad.

		Ora 8.00 – 5 ore = ora 3.00 Data 17 iunie	1p pentru determinarea deferenței de oră între orașe; 1 p pentru calcularea orei locale. 1p pentru indicarea datei.	
5.	7	a) Temperatura medie a lunii celei mai calde + 30 ° C; b) Temperatura medie a lunii celei mai reci + 3° C ; c) Amplitudinea anuală a temperaturii aerului este 30 ° C - 3 ° C = 27 ° C d) Cantitatea medie anuală de precipitații este de 218 mm; e) Tipul de climă – climă subtropicală continentală/mediteraneană; f) Iarna influențează masele de aer temperat, temperate - continentale care sunt comparativ mai umede decât masele de aer tropicale continentale ce predomină în anotimpul de vară.	1p. – pentru indicarea valorilor de temperatură a lunii celei mai calde; 1p – pentru indicarea valorilor de temperatură a lunii celei mai reci; 1p. – pentru indicarea amplitudinii anuale a temperaturii aerului; 1p. – pentru indicarea cantității medii anuale de precipitații. 1p pentru indicarea tipului de climă. 1p pentru indicarea cauzei; 1p pentru explicarea cauzei.	
6.	7	a) Cultura trestiei de zahăr, a bumbacului. b)- condiții naturale favorabile (clima tropical umedă, relieful -în extremitatea de nord Cîmpia Mozambic); - Condițiile tehnice (fermele specializate). c) creșterea ovinelor și a bovinelor de carne și lapte.	1p. – pentru identificarea ramurii de specializare a fitotehniei; Cîte 1p. pentru indicarea fiecărui factor; Cîte 1p. pentru explicarea fiecărui factor. Cîte 1p. pentru indicarea fiecărei ramuri de specializare a zootehniei.	
7.	8	a) <i>Factori:</i> 1. Prezența consumatorului care necesită volume mari de energie electrică când lipsesc alte surse de energie electrică. 2. Prezența apei/ surselor acvatice necesare pentru răcirea reactoarelor; * Se admite și prezența materiei prime locale (rezervele de uraniu); b) <i>Avantaje:</i> 1. În condiții normale de funcționare ele practic nu poluează mediul înconjurător; 2. Furnizează energie electrică ieftină (cu 60 % mai ieftină decât termocentralele); 3. Furnizează energie electrică în cantități mari.	Cîte 1p pentru indicarea fiecărui factor; Cîte 1p. pentru argumentarea fiecărui factor Cîte 1 p.- pentru justificarea fiecărui avantaj. Cîte 1p. – pentru raportarea lor la alte tipuri de centrale electrice.	Se admit și alte avantaje.

8.	8	<p><i>Cauze:</i> a) 1. Decalajul mare al veniturilor, caracterul extensiv al agriculturii, specializarea îngustă a agriculturii (cultura plantelor) 2. Reducerea suprafețelor de terenuri agricole, cauzată de presiunea demografică. <i>Consecințe:</i> b)1. Foamete; Copii subnutriți 2. Dependența de ajutoarele umanitare, rata analfabetismului sporită din cauza alimentării insuficiente a creierului ș.a. NOTĂ: Se accepta prezentarea cauzelor și consecințelor în raport cu procesul geografic expus - MALNUTRIȚIE, fără a fi examinată corespondența directă dintre cauza și consecința expusă.</p>	<p>Cîte 1p. pentru indicarea fiecărei cauze; Cîte 1 p. pentru explicarea fiecărei cauze; Cîte 1p. pentru indicarea fiecărei consecințe; Cîte 1 p. pentru explicarea fiecărei consecințe;</p>	<p>Se admit TOATE ideile, numai să fie reprezentative</p>
9.	20		<p>2p. – pentru respectarea limbajului geografic adecvat (<i>cîte 1p. pentru fiecare noțiune inclusă</i>); 2p. – pentru expunerea subiectului în relevanță tematică (<i>cîte 1p. pentru fiecare aspect argumentat</i>); 2p - pentru expunere logică (pentru respectarea succesivității: introducere, cuprins, încheiere); 2p. – pentru relatarea a două cauze (<i>cîte 1p. pentru fiecare cauză</i>); 2p – pentru relatarea a două consecințe(<i>cîte 1p. pentru fiecare consecință</i>); 2p - pentru relatarea a două soluții (<i>cîte 1p. pentru fiecare soluție</i>); 3p. - pentru abordarea problemei la nivel local, regional și global (<i>cîte 1p pentru fiecare nivel</i>); 2p. – pentru argumentarea punctului de vedere propriu; 2p – pentru formularea concluziei; 1p. – pentru respectarea volumului indicat.</p>	
Total: 81				